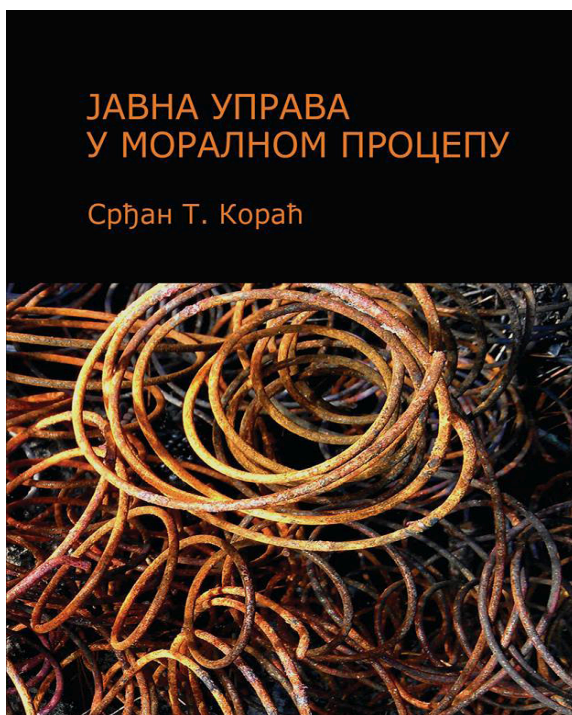

Приказ књиге: Срђан Т. Кораћ
ЈАВНА УПРАВА У
МОРАЛНОМ ПРОЦЕПУ
Институт за политичке студије, Београд, 2016.

УДК 35.084:174(049.3)

Агатина Петровић*

Књига *Јавна управа у моралном процепу* аутора Срђана Кораћа представља целовиту студију о питањима етике и морала, тачније о одсуству моралног и одговорног деловања јавних службеника у различитим државама, како у развијеним демократијама тако и посткомунистичким земљама у развоју. Тезу коју Кораћ у

* БУ, Факултет политичких наука, Центар за јавну управу, локалну самоуправу и јавне политике

овој монографији посебно издваја као проблематичну је слабљење поверења грађана у јавне службенике, а самим тим и у институцију услед неодговорног и често неетичког и неморалног поступања јавних службеника у вршењу поверених јавних овлашћења.

Књига је подељена на десет поглавља, у којима аутор кроз релевантне примере – студије случаја, даје јасну слику проблема који се јављају у оквиру функционисања јавне управе. Један од првих проблема које аутор идентификује јесте занемаривање јавног интереса којим јавни службеници треба да се руководе, у корист остваривања својих личних, или уских партикуларних и ширих, политичких и економских интереса.

Када се овом проблему придода и тежња службеника да се прикажу као добри менаџери, којима је битнија представа о добро извршеном послу од самог извршења посла, јавља се проблем који доводи до губитка поверења грађана у институцију, а посебно, у јавну управу. Пропусти који се у том погледу јављају могу довести и до озбиљнијих поремећаја који у најгорем случају могу угрозити безбедност па и живот грађана. Као егзактне примере, аутор наводи случајеве неадекватне лекарске помоћи, неодговорног суочавања јавних службеника са природним катастрофама и њиховој лошој реакцији након истих.

Као „корен административног зла” аутор наводи одсуство непристрасности у ради јавних службеника, а посебно присуство непотизма и кронизма у њиховом свакодневном раду. Кораћ даље своју пажњу усмерава на испитивање „мрежа јавне политике” које настају око ресорних министарстава а које углавном чине актери из приватног сектора. Актери приватног сектора, вођени интересом профита, углавном нису и не могу бити на линији одбране јавног интереса. Зато они покушавају, што је посебно тренд од средине седамдесетих година XX века када настаје концепт новог система управљања, да захваљујући моћи новца и капитала, на различите начине утичу на креирање и вођење јавних политика, посебно кроз утицај који покушавају да изврше на рад политичких функционера и јавних службеника. Са овим феноменом јавља се и други проблем – проблем корупције, која можда и највише утиче на смањење поверења обичних грађана у рад јавне управе. Аутор наводи бројна истраживања која су била спроведена у различитим државама на основу којих статистички приказује тренд опадања поверења грађана у органе јавне управе па самим тим и у јавне службенике, а чији непосредни узрок јесте корупција.

Упркос бројним проблемима који данас оптерећују јавну управу, постоји и даље велики број јавних службеника који се труде да на најбољи начин и у интересу свих грађана обављају свој посао. Међутим, управо такви службеници када постану сведоци лоше управе и покушају то да исправе обавештавањем јавности или пријављивањем нечасних радњи, сами постану жртве свог поступка. Та слаба правна заштита, а често и њено потпуно одсуство тзв. “дувача у пиштаљку” (узбуњивача – *Whistleblower*) представља још једну од бројних слабости које утичу на пристрасан, неетички и лош рад јавне управе и јавних службеника. Кораћ у овој монографији зато и наводи различите процедуре поступања у случајевима када се примети несавесно обављање послова јавне службе, али истовремено указује и на улогу коју може и треба да има непосредно надређени или функционер у заштити одговорног јавног службеника и пре изношења лошег, незаконитог или неетичког поступања у јавност.

Међутим, из различитих разлога попут избегавања компромитовања и нарушавања кредибилности саме јавне службе, високи функционери којима је пријављено неморално (па и незаконито) поступање у већини случајева се труде да такво поступање и заташкају, те да сведока на различите начине ућуткају. Вероватноћа и очекивање да ће се након таквог поступања функционера сведок који је често службеник нижег ранга ипак одлучити да јавност обавести о проблемима, постаје минимална.

Екстреман пример који аутор у овој монографији наводи на најбољи начин говори о величини овог проблема. Реч је о случају Едварда Сноудена који је био запослен у америчкој Националној безбедносној агенцији и који је 2013. године у јавност изашао са информацијама о масовном праћењу становништва и компанија у Сједињеним Америчким Државама и земљама Европске уније. Наиме, америчка безбедносна агенција је без налога прикупљала и размењивала недозвољене информације са европским обавештајним службама. Судбина која је задесила Сноудена је само један пример лоше заштите узбуњивача. Он је још увек у изгнанству, јер је у САД оптужен за кривично дело шпијунаже и крађе поверљивих података. Све ово додатно компликује политизација јавне управе, која је у случају Сноуден имала пресудан значај јер су активности америчке обавештајне службе биле прећутно одобрене и подржаване од самог врха власти.

Претходно поменути проблеми који оптерећују рад јавне управе, а који су поменути у овом приказу, су само неки на које аутор ове монографије указује и детаљно их кроз ову монографију анализира и образлаже.

Монографија *Јавна управа у моралном процепу* је зато значајан и научни и стручни рад, јер обухвата поље коме у блиској будућности, Република Србија треба да посвети посебну пажњу, нарочито у наставку процеса европских интеграција. Треба истаћи и да је Аутор своје тезе аргументовано поткрепио бројним статистичким подацима, емпиријским истраживањима и примерима из праксе, што монографији даје и додатни квалитет.